

БЮДЖЕТНА ПІДТРИМКА ЄС В УКРАЇНІ: УЧАСТЬ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Бюджетна підтримка ЄС в Україні: участь громадянського суспільства. Під загальною редакцією Наталії Старостенко, автори Наталія Слинько, Олена Саєнко. – К.: ФОП Москаленко О.М., 2014. – 32 с.

ISBN 978-966-2214-41-0

Публікація підготовлена за підтримки Європейського Союзу в рамках проекту «Ціна держави», що реалізується спільно Фондом Східна Європа та CASE Україна. Зміст публікації є винятковою відповідальністю Фонду Східна Європа та не може розглядатись як такий, що відображає погляди Європейського Союзу.

Метою проекту є залучення широкого кола громадськості, ЗМІ, організацій громадянського суспільства (ОГС) до моніторингу державних фінансів та процесу формування державного бюджету. Основними компонентами проекту є:

- Створення веб-порталу «Ціна держави»: <http://new.costua.com/>
- Аналіз державного бюджету
- Адаптація Директив з бюджетної підтримки ЄС для уряду України
- Створення платформи організацій громадянського суспільства
- Організація кампаній громадянського представництва на національному та місцевому рівнях

Більше про проект: www.eef.org.ua.

ЗМІСТ

1. ЩО ТАКЕ БЮДЖЕТНА ПІДТРИМКА?.....	3
2. ЯК НАДАЮТЬ БЮДЖЕТНУ ПІДТРИМКУ?	5
3. ЯКІ СУЧАСНІ МІЖНАРОДНІ ТЕНДЕНЦІЇ НАДАННЯ БЮДЖЕТНОЇ ПІДТРИМКИ?.....	9
4. ЯКИЙ ДОСВІД БЮДЖЕТНОЇ ПІДТРИМКИ В УКРАЇНІ?.....	13
5. ЯКИМ ЧИНОМ ГРОМАДСЬКІСТЬ МОЖЕ ДОЛУЧИТИСЯ ДО ПРОГРАМ БЮДЖЕТНОЇ ПІДТРИМКИ?.....	17
6. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО АКТИВІЗАЦІЇ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ	23
ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ ЩОДО УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ В ПРОГРАМАХ ЄС.....	25

1. ЩО ТАКЕ БЮДЖЕТНА ПІДТРИМКА?

Бюджетна підтримка – це один з механізмів допомоги Європейського Союзу, спрямований на сприяння подоланню бідності, стійкому економічному зростанню, розбудові та зміцненню демократії.

Бюджетна підтримка ЄС – це договір, який використовують для підготовки і здійснення реформ у взаємоузгоджених секторах або в масштабах держави, а також у сфері макроекономіки і бюджетної політики. З погляду державного фінансування програми ЄС з бюджетної підтримки є переказом фінансових коштів – грантів від ЄС у державне казначейство країни-партнера після того, як влада цієї країни виконала свою частину зобов'язань за договором.

Бюджетна підтримка ЄС допомагає створити сприятливіше середовище для населення і компаній. Безумовно, це не чарівна паличка. Вирішальною запорукою успіху і швидкості проведення реформ є робота уряду країни

Бюджетна підтримка є «вектором змін», і її надають для вирішення **п'яти ключових завдань розвитку**:

- підтримки прав людини та демократичних цінностей;
- покращення управління державними фінансами, макроекономічної стабільності, економічного зростання, боротьби з корупцією та шахрайством;
- сприяння реформам у різних галузях і поліпшення надання послуг у цих галузях;
- розбудова спроможності держави в нестабільних країнах і вирішення конкретних завдань розвитку малих острівних держав, що розвиваються, та заморських країн і територій;
- покращення мобілізації внутрішніх фінансових ресурсів і зменшення залежності від зовнішньої допомоги.

Конкретні завдання програм бюджетної підтримки визначають відповідно до двох важливих принципів: (i) узгодженість з пріоритетами, цілями і політикою розвитку країн-партнерів (i, відповідно, узгодженість і координація з іншими спільними донорами); (ii) відповідність політиці розвитку ЄС, зокрема «Програмі перетворень». Конкретні завдання мають також відображати п'ять проблем розвитку, відносна важливість яких варіює залежно від особливостей країни та форми бюджетної підтримки.

Бюджетна підтримка ЄС – найбільш передовий тип співробітництва Європейської Комісії з розвитку країн, який відповідає вимогам Програми з підвищення рівня ефективності міжнародної допомоги, але...

це – НЕ «незаповнений чек»,

і таку допомогу не надають усім країнам без винятку

Переваги бюджетної підтримки:

- більш високий рівень контролю урядом і відповідальності за використання державних коштів;
- підтримка заходів, спрямованих на досягнення стабільності в макроекономічному вимірі та більш узгоджених і прозорих засад, що пов'язують державну політику та бюджет;
- нижчий рівень витрат за угодами, оскільки більша кількість грошей стає доступною для національного бюджету.

Які переваги отримують громадяни?

Громадяни не отримують від програм бюджетної підтримки миттєвої вигоди, оскільки такі програми не є терміновими грантами, спрямованими на «латання дір» у річному бюджеті, а радше спрямовані на середньострокові структурні зміни. Проте коли програми з бюджетної підтримки

спрямовано на прискорення структурних змін, наприклад, у сфері освіти або транспорту, це, безумовно, приносить користь громадянам, оскільки забезпечує стійкіший розвиток.

Позитивні зрушення з погляду громадян можуть настати в результаті підтримки реформ, завдяки яким підвищиться рівень життя суспільства

Середня тривалість програми бюджетної підтримки становить три-чотири роки, а фінансові ресурси розподіляють на підставі термінів і умов для конкретних щорічних траншів.

Перерахування коштів. Бюджетна підтримка ЄС включає перерахування фінансових ресурсів до державного казначейства країни-партнера, після того як вона виконає погоджені умови для виділення коштів.

2. ЯК НАДАЮТЬ БЮДЖЕТНУ ПІДТРИМКУ?

Європейська Комісія використовує три категорії програм бюджетної підтримки, що дає змогу краще реагувати на політичну, економічну та соціальну ситуацію країни-партнера:

- **Угоди із забезпечення належного державного управління та розвитку – Good Governance and Development Contracts – (УНДУР)** спрямовані на зміцнення ключових систем державного управління та підтримку глибоких реформ; сприяння вдосконаленню внутрішньої звітності та зміцненню механізмів державного управління; усунення перешкод на шляху стійкого зростання. Покращення систем державного управління має призвести до покращення показників, сформульованих у Цілях розвитку тисячоліття, та

аспектів надання міжгалузевих послуг, які, відповідно, можуть також бути відображені в конкретних цілях УНДУР.

- **Секторальні угоди – Sector Reform Contracts – (СУ)** більш вузькі і зосереджено на підтримці політики й реформування в окремих галузях, покращенні державного управління та надання послуг населенню. У наданні СУ особливу увагу треба приділяти рівному доступу до суспільних послуг та якості їх надання, особливо незможним верствам населення, жінкам і дітям, а також створенню умов на галузевому рівні для всеосяжного та стійкого зростання. Покращення державного управління та надання послуг у конкретній галузі повинно дати конкретні результати, які піддаються вимірюванню.
- **Угоди з розбудови держави – State Building Contracts – (УРД)** надають, якщо нестабільна ситуація або перехідний період потребують дій для підтримки процесу переходу до розвитку та демократичного врядування задля допомоги країнам-партнерам забезпечити здійснення найбільш важливих державних функцій і надання населенню основних послуг.

Згода ЄС щодо затвердження та реалізації бюджетної підтримки залежить від здатності влади країни виконувати **ЧОТИРИ** «критерії прийнятності»:

У разі невиконання лише одного з чотирьох критеріїв прийнятності жодні платежі за всією програмою БП ЄС не здійснюють, не зважаючи на досягнення у виконанні решти умов

1) Секторальна (чи національна) політика і стратегія

Наявність відповідної та достовірної державної політики й стратегії є передумовою підзвітності уряду та ефективного використання коштів бюджетної підтримки. Оцінка відповідності політики залежить від здатності ефективно та результативно вирішувати конкретні виклики. Оцінка достовірності політики залежить від досягнень у реалізації політики, інституційної спроможності та якості аналізу, що покладено в основу цієї політики.

2) Макроекономічні засади, спрямовані на досягнення стабільності

Оцінка повинна включати¹:

- Аналіз основних макроекономічних показників і визначення потенційних джерел нестабільності, які загрожують стійкому і швидкому зростанню або поверненню до стабільних макроекономічних показників і прийнятного рівня заборгованості.
- Оцінку наявної макроекономічної політики і фіскальної політики та їхнього внеску в стабілізацію макроекономічних показників у коротко- і середньостроковій перспективі.
- Оцінку зусиль з посилення мобілізації внутрішніх коштів.
- Оцінку вразливості до зовнішніх впливів і зусиль зі зміцнення стійкості макроекономічних показників.

3) Управління державними фінансами

Звіт «Державні витрати та фінансова звітність» (PEFA, переглянутий у січні 2011 року, www.refa.org) є основним діагностичним інструментом, який потрібно використовувати під час проведення оцінки управління державними фінансами. Особливий формат і зміст, які має використовувати Представництво ЄС для оцінки УДФ у контексті БП, докладно представлено в Щорічному звіті про моніторинг УДФ. Вимоги щодо написання Звіту за цим критерієм детально представлено у Директивах до програм бюджетної підтримки (Частина 3).

4) Прозорість і нагляд за бюджетом

Цю нову вимогу запроваджено для:

- посилення рівня прозорості, нагляду та забезпечення підзвітності щодо **річного та середньострокового** бюджету;
- підтримки більш партисипативного нагляду за виконанням бюджету із залученням **приватного сектора та організацій громадянського суспільства**;

¹ Директиви до програм бюджетної підтримки. Європейська Комісія. Вересень 2012. Частина III: предметні питання і процедурні вимоги. – С. 22–23.

- підвищення рівня прозорості через **публікації** відповідної інформації щодо **програм** бюджетної підтримки та відповідних щорічних звітів про перебіг виконання заходів.

Бюджетну підтримку виплачують у вигляді базових і варіативних траншів.

Виплата **базового траншу** залежить від виконання відповідними установами країни-партнера **чотирьох критеріїв надання бюджетної підтримки** і може бути здійснена лише після уточнення і прийняття остаточного рішення ЄС.

Здійснення виплати **варіативного траншу** залежатиме від **ступеня досягнення** відповідними органами влади країни умов, що мають відношення до конкретного сектора.

Органи влади повинні виконувати умови в межах узгодженого часового графіка, тобто умови, визначені для року 1, мають бути виконані не пізніше кінця року 1, умови для року 2 – не пізніше кінця року 2 тощо. **Перенесення** виконання умови, передбаченої для конкретного року, на наступний **НЕМОЖЛИВЕ**, а відповідна річна **виплата** стає **ВТРАЧЕНОЮ** для державного казначейства.

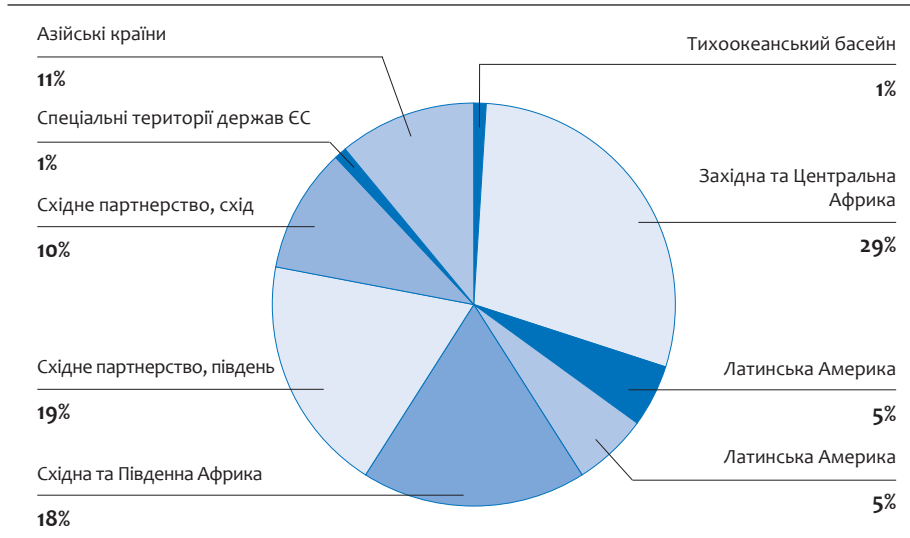
Єдиний виняток із цієї норми – якщо причина/причини виникнення такої затримки належним чином задокументовано й офіційно обґрунтовано відповідними органами влади і після того, як це обґрунтування буде офіційно прийнято штаб-квартирою ЄС.

3. ЯКІ СУЧАСНІ МІЖНАРОДНІ ТЕНДЕНЦІЇ НАДАННЯ БЮДЖЕТНОЇ ПІДТРИМКИ?

Бюджетна підтримка набуває дедалі більшої популярності на міжнародному рівні.

Наприкінці 2013 року поточні зобов'язання за програмами бюджетної підтримки становили 10 779 млн євро. 256 програм бюджетної підтримки реалізують у 84 країнах.

Рисунок 1. Бюджетна підтримка в регіональному розрізі, 2013 рік²

² За даними звіту Budget Support Financial Implementation, Risk Assessment and Selected Macroeconomic and Fiscal Country Results (Pilot Report). – The European Commission DEVCO report. 2013.

Середній обсяг фінансування в рамках програм бюджетної підтримки на країну варіює від 437 млн євро в країнах Східного партнерства до 12 млн євро в країнах Тихоокеанського басейну та Спеціальних територіях держав – членів Європейського Союзу. У більшості регіонів реалізують від двох до трьох програм бюджетної підтримки за винятком країн Східного партнерства, у кожній з яких впроваджують у середньому дев'ять програм.

Таблиця 1. Бюджетна підтримка 2013 року

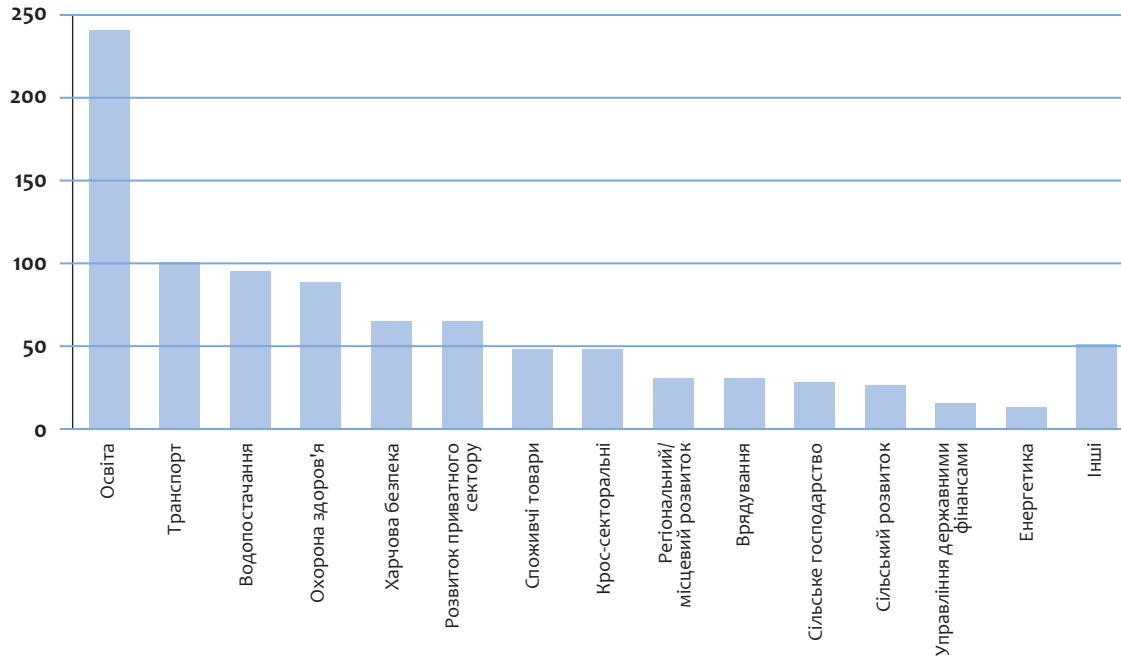
Регіони	Кількість країн, які отримують бюджетну підтримку	Кількість програм бюджетної підтримки	Типи контрактів бюджетної підтримки				Обсяги фінансування, млн євро
			Секторальна підтримка	Угоди із забезпечення належного державного управління та розвитку	Угоди з розбудови держави	Загальна бюджетна підтримка	
Країни Східного партнерства, південь	5	47	42	3	2	0	2,187
Країни Східного партнерства, схід	5	41	41	0	0	0	1,140
Разом Країни Східного партнерства	10	88	83	3	2	0	3,327
Західна та Центральна Африка	14	29	16	3	6	4	2,021
Східна та Південна Африка	15	32	20	4	1	7	2,695
Всього Африка	29	61	36	7	7	11	4,716
Країни Карибського басейну	9	30	24	0	1	5	662
Країни Латинської Америки	8	24	24	0	0	0	550
Країни Азії	12	32	30	0	0	2	1,278

Регіони	Кількість країн, які отримують бюджетну підтримку	Кількість програм бюджетної підтримки	Типи контрактів бюджетної підтримки				Обсяги фінансування, млн євро
			Секторальна підтримка	Угоди із забезпечення належного державного управління та розвитку	Угоди з розбудови держави	Загальна бюджетна підтримка	
Країни Тихоокеанського басейну	8	10	8	1	0	1	83
Спеціальні території держав – членів Європейського Союзу	8	11	7	1	0	3	163
Група країн Африки, Карибського басейну і Тихого океану	54	112	75	9	8	20	5,624
Разом Країни Східного партнерства та Інструменту розвитку співробітництва	30	144	137	3	2	2	5,155
Разом по країнах	84	256	212	12	10	22	10,779

Географічне охоплення бюджетної підтримки набагато розширилося з плином часу. У найменш розвинених країнах Африки, Карибського басейну і Тихого океану вона часто підтримує зусилля з поліпшення соціальних послуг, зокрема в таких сферах, як освіта та охорона здоров'я. Якщо країна-партнер прийме відповідне рішення, бюджетну підтримку можна використати для виплати заробітної плати вчителям і працівникам охорони здоров'я або для інвестицій у рамках конкретної галузі. Угоди з розбудови держави можуть підтримувати різні ключові сектори, такі як автомобільний транспорт і водопостачання.

2012 року виплати **секторальної бюджетної підтримки** охоплювали різноманітні сектори. Найвищу питому вагу в загальній сумі виплат мали такі сектори, як освіта, транспорт, водопостачання, охорона здоров'я.

Рисунок 2. Бюджетна підтримка 2012 року в розрізі секторів³

У країнах менш залежних від зовнішньої допомоги є тенденції до бюджетної підтримки «нетрадиційних» сфер, таких як професійне навчання, енергетика, соціальний захист і судова система. Упродовж 2007–2009 років Європейська Комісія надала 9 млн євро бюджетної підтримки для ключових секторальних реформ.

³ За даними звіту Budget Support Financial Implementation, Risk Assessment and Selected Macroeconomic and Fiscal Country Results (Pilot Report). – The European Commission DEVCO report. 2013.

4. ЯКИЙ ДОСВІД БЮДЖЕТНОЇ ПІДТРИМКИ В УКРАЇНІ?

Програми секторальної бюджетної підтримки

Починаючи з 2007 року, Україна отримала можливість залучати зовнішню допомогу ЄС у вигляді секторальної бюджетної підтримки.

Секторальна бюджетна підтримка ЄС є інструментом надання фінансування з бюджету ЄС до бюджету України на підтримку здійснення реформ і політик, що ведуть до більшого зближення України та ЄС відповідно до угод про співробітництво, підписаних між двома сторонами.

Важливим складником співробітництва України з Європейським Союзом є спільна реалізація в Україні програм секторальної бюджетної підтримки ЄС, що передбачає переказ Європейською Комісією на безоплатній і безповоротній основі фінансових ресурсів до Державного бюджету України за умови проведення структурних реформ.

Ця співпраця реалізується через укладення угод про фінансування, згідно з якими уряд України на підставі затверджених стратегічних документів бере зобов'язання щодо проведення реформ у відповідному секторі реалізації державної політики України, натомість Європейський Союз зобов'язується забезпечити фінансовий внесок на підтримку здійснення цих реформ.

Законодавче підґрунтя для реалізації програм бюджетної підтримки в Україні:

- Угоди про фінансування програм секторальної бюджетної підтримки ЄС, схвалені відповідними розпорядженнями Кабінету Міністрів України.
- Порядок підготовки, виконання та проведення моніторингу програм секторальної бюджетної підтримки Європейського Союзу в Україні, затверджений постановою

Кабінету Міністрів України від 15.09.2010 № 841.

- Накази міністерств і відомств про створення спільних груп моніторингу програм секторальної бюджетної підтримки ЄС.
- Закон України про Державний бюджет України на відповідний рік.

Учасники реалізації програм бюджетної підтримки від уряду України:

- Галузеве міністерство або відомство як орган, відповідальний за реалізацію державної політики в секторі, та безпосередній отримувач коштів;
- Міністерство фінансів України як головний урядовий орган України із забезпечення реалізації єдиної державної фінансової та бюджетної політики;
- Міністерство економічного розвитку і торгівлі як Національний координаційний орган з питань технічної допомоги Європейського Союзу, відповідно – підписант угод про фінансування.

Європейський Союз представлено відповідними Директоратами Європейської Комісії та Представництвом Європейського Союзу в Україні.

Зазвичай за умовами угод про фінансування між урядом України та Європейською Комісією перший транш надходить до бюджету України для початку практичної реалізації програми після підписання відповідних угод. Водночас наступні транші перераховують за умови виконання українською стороною індикаторів – показників, за допомогою яких визначають прогрес у досягненні цілей, визначених програмою для кожного року.

Для моніторингу виконання індикаторів і контролю за реалізацією програм утворюють спільні моніторингові групи для кожної програми окремо. Типове положення про Спільну групу моніторингу програм, які реалізують в Україні із застосуванням механізму секторальної бюджетної підтримки, затверджено наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі від 22.04.2010 № 460.

Умови надання першого траншу

Уряд України та Європейський Союз підписують Угоду про фінансування, згідно з якою ЄС надає фінансові ресурси. Після підписання Верховна Рада приймає Закон України «Про Державний бюджет» на поточний рік з обов'язковим відображенням у тексті, дохідній і видатковій його частинах фінансових ресурсів ЄС. Кошти відображаються за кодом доходів 42030000 «Надходження в рамках програм допомоги Європейського Союзу» та за бюджетною програмою Міністерства фінансів 3511650 «Реалізація програм допомоги Європейського Союзу». Кабінет Міністрів України приймає постанову щодо затвердження порядку використання бюджетних коштів, джерелом надходження яких є кошти бюджетної підтримки ЄС.

Умови отримання чергових траншів

Отримання чергових траншів залежить від виконання урядом України індикаторів результативності виконання програми секторальної бюджетної підтримки; загальних умов програми (належний розвиток: системи державних закупівель, системи державних фінансів та у цілому секторі реалізації програми). Галузеві міністерства розробляють квартальний і річний звіти щодо виконання індикаторів. Спільна група моніторингу виконання індикаторів схвалює річний звіт. Після цього Міністерство фінансів направляє запит до Представництва Європейського Союзу в Україні щодо надання чергового траншу.

За координацію роботи з ініціації, підготовки та реалізації проектів економічного та соціального розвитку України, підтримуваних міжнародними фінансовими організаціями, а також діяльності, пов'язаної із залученням міжнародної технічної допомоги, відповідає Міністерство економіки і торгівлі України. Міністерство фінансів включає кошти бюджетної підтримки до проекту державного бюджету на відповідний рік.

Таблиця 4. Бюджетна підтримка в Україні

Програма секторальної бюджетної підтримки	Рік прийняття рішення	Обсяг фінансування, млн євро		Виплати, млн євро					
		виділено	виплачено	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Підтримка реалізації енергетичної стратегії	2007	82	68,14	23	17			28,14	
Підтримка реалізації стратегії України у сфері енергоефективності та відновлюваних джерел енергії	2008	63	46,6				31		15,6
Сприяння розвитку взаємної торгівлі через усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та ЄС	2008	39	17,77			12			5,77
Підтримка реалізації екологічної стратегії України	2009	35	20						20
Підтримка реалізації транспортної стратегії України	2009	65	26,5						26,5
Підтримка стратегії управління державним кордоном України	2010	60	20						20
Продовження підтримки реалізації енергетичної стратегії України	2012	45	0						
Разом		389	199,01	23	17	12	31	28,14	87,87

Виконання програм секторальної бюджетної підтримки в Україні стикалося зі складнощами виконання умов Угод про фінансування і за загальними, і за спеціальними умовами. У зв'язку з цим практичну реалізацію програм було відкладено, а виплату коштів припинено.

Хоча Спільну групу мониторингу бюджетної підтримки було створено задля оцінки впровадження програм бюджетної підтримки, в процесі впровадження виникли деякі проблеми. Загальні чинники, які негативно вплинули на прогрес програм бюджетної підтримки: відсутність ефективного механізму контролю і надійної статистичної системи (даних для вимірювання показників діяльності), недостатньо активні секторальні стратегії, відсутність чіткого розуміння інструменту бюджетної підтримки та ін.

2013 року секторальний діалог з приводу виконання умов надання бюджетної підтримки суттєво поліпшився, особливо у частині виконання загальних умов. У листопаді 2013 року Європейська Комісія визнала прогрес у сфері державних фінансів і прийняла рішення переказати 88 мільйонів євро одним платежем. Ця сума включає дев'ять траншів за чотирима відповідними програмами бюджетної підтримки.

5. ЯКИМ ЧИНОМ ГРОМАДСЬКІСТЬ МОЖЕ ДОЛУЧИТИСЯ ДО ПРОГРАМ БЮДЖЕТНОЇ ПІДТРИМКИ?

Поточна ситуація в Україні

Роль громадянського суспільства в контролі використання державних коштів стає дедалі важливішою, адже вони не повинні бути втрачені через корупцію в країні. Неурядові організації вже сприймають не тільки як «сторожових псів демократії», а і як важливих учасників політичних і соціально-економічних процесів. Для активізації залучення громадянського суспільства в Україні до програм бюджетної підтримки ЄС мусить перетворити можливості на капітал через поєднання громадської участі в бюджетному процесі із залученням громадськості

до консультацій з подолання корупції. Позитивні приклади потрібно поширювати для реплікації їх іншими організаціями.

У цьому контексті громадянському суспільству треба мати чітке розуміння бюджетного процесу, можливостей участі та адвокації прийняття рішень щодо необхідних реформ на рівні тих, хто приймає такі рішення.

Належним чином функціонуюче громадянське суспільство є життєво важливим компонентом реформ у країні та мусить розглядатися як стратегічний партнер, залучений у довгостроковому періоді, а не як інструмент впровадження вже сформованих політик

Практичні приклади участі неурядових організацій у бюджетній підтримці

1. Участь у розробці програм бюджетної підтримки

13 травня 2014 року Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк і Президент Європейської Комісії Хосе Мануель Баррозу підписали **Угоду про фінансування Контракту для України з розбудови держави**, яка передбачає на безоплатній і безповоротній основі фінансування Державного бюджету в сумі **355 млн євро** та підтримку реформ уряду на таких напрямках:

- 1) реформування системи державного управління, зокрема: реформа державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, системи надання адміністративних послуг, системи управління державними фінансами, а також посилення боротьби з корупцією;
- 2) поліпшення доступу до інформації, що становить інтерес для громадськості;
- 3) завершення конституційної реформи та гармонізація виборчого законодавства.

Фінансування Контракту передбачено здійснювати у два транші: 250 млн євро – у II кварталі 2014 року (базовий транш), 105 млн євро – у середині 2015 року (варіативний транш).

Загальні умови виплати всіх траншів: задовільний поступ у здійсненні переходу до суспільства, яке характеризується поглибленою демократією, повагою до прав людини та верховенством права з високим рівнем надійності й релевантності; проведення надійної, орієнтованої на стабільність макроекономічної політики; задовільний поступ у здійсненні реформи системи УДФ, зокрема затвердження Верховною Радою змін і доповнень до Закону «Про державні закупівлі» відповідно до європейських принципів закупівель за результатами конкурсних торгів; задовільний поступ у забезпеченні доступу громадськості до своєчасної, всеосяжної та достовірної інформації щодо бюджетних питань. Умови виплати варіативного траншу (105 млн євро) наведено у таблиці (див. Додаток 1). До заявки на виплату траншу потрібно надавати всю необхідну інформацію та документацію щодо виконання Показників результативності.

У такому контексті зростає роль громадянського суспільства у моніторингу виконання реформ, заявлених в Угоді про фінансування. Представництво ЄС в Україні провело **консультації з неурядовими організаціями** та урядом України щодо ключових реформ і показників їх впровадження. У процесі підготовки Технічних та адміністративних положень також було проведено низку спільних консультацій з Міністерством економічного розвитку та торгівлі, Міністерством юстиції, Міністерством фінансів, Національним агентством з питань державної служби України та представниками неурядових організацій.

2. Оцінка виконання умов угод про фінансування

У рамках підготовки кожної програми бюджетної підтримки розробляють низку критеріїв і показників, виконання яких обов'язкове для отримання наступних траншів. Виконання очікуваних результатів (впровадження реформ) оцінюватиме Представництво ЄС не тільки на основі урядових звітів, а й експертних звітів, аналітики громадянського суспільства.

Наприклад, до основних заходів, необхідних для реалізації бюджетної підтримки у рамках контракту для України з розбудови держави, належать:

- діалог з питань політики з урядом і громадянським суспільством, у тому числі в структурах, передбачених у Гл. VII Угоди про асоціацію/ПВЗВТ (до силу набрання чинності Угоди про асоціацію/ПВЗВТ – у структурах, передбачених Угодою про партнерство та співробітництво);
- перерахування коштів у вигляді фіксованого та варіативного траншів;
- оцінка виконання на підставі звітів державних відомств, Венеціанської комісії, Програми ОЕСР СІГМА, ОБСЄ/БДПЛ і звітів, складених за підсумками контролю громадянським суспільством;
- розвиток спроможності громадських організацій здійснювати моніторинг діяльності органів виконавчої, законодавчої та судової влади.

Взаємодія неурядових організацій з ЄС суттєво посилює роль НУО в Україні. Наприклад, звіти неурядових організацій щодо розвитку демократії та інших аспектів реформ ЄС не обов'язково мусить фінансувати, але якщо Представництва ЄС мають доступ до цих звітів, то вони використовують їх для оцінки ситуації в країні та діалогу з урядом.

НУО повинні робити внесок у формування національної політики; політичний діалог, координацію секторальних політик; аналіз впровадження реформ; виконання державного бюджету; розбудову спроможностей, зокрема для бюджетної грамотності і громадського контролю видатків державного бюджету.

3. Участь у Спільній групі моніторингу бюджетної підтримки

Представництво ЄС проводить постійний діалог з питань бюджетної підтримки між службами ЄС та урядом України в рамках Спільних груп моніторингу бюджетної підтримки та обговорень під час зустрічей за участі представників громадянського суспільства. На засіданнях груп обговорюватимуть прогрес у виконанні реформ, досягнення показників, а також чинники, які вплинули на можливе невиконання результатів.

4. Використання грантових програм ЄС для розбудови спроможності моніторингу програм бюджетної підтримки

Європейська Комісія пропонує такі інструменти участі громадянського суспільства:

1. **Програми «Недержавні структури і місцеві органи влади» (НСМОВ) і «Фонд розвитку громадянського суспільства в країнах – сусідах ЄС»**, які стимулюють НУО та органи місцевого самоврядування до залучення у процеси розвитку держави і базуються на Інструменті розвитку співробітництва⁴. Цей інструмент просуває участь НУО та органів місцевого самоврядування у процесах формування політики на державному та місцевому рівнях. 2011 року 12 із 16 країн Східного партнерства використовували ці програми. Фінансування НСМОВ розподіляють через конкурси проектів.

2. **Європейський інструмент з питань демократії та прав людини**⁵ ґрунтується на підтримці просування демократії та прав людини. Загальний бюджет становить 1,104 млрд євро на 2007–2013 роки.

Процедури грантів і контрактів описано в Практичному регулюванні для зовнішніх дій (PRAG), де роз'яснено деталі процедур укладення контрактів, фінансованих із загального бюджету Європейського Союзу і 10-го Європейського фонду розвитку (ЄФР).

Для грантів замовник (Європейська Комісія) отримує продукт або послугу в обмін на оплату. Для контрактів він вносить свій вклад у проект, який виконує стороння організація, або безпосередньо платить цій організації, якщо її діяльність відповідає цілям політики ЄС.

Гранти надають для спільного фінансування конкретних проектів або цілей зазвичай через конкурси заявок. Гранти є прямими фінансовими внесками з бюджету ЄС або з Європейського фонду розвитку. Їх оформляють письмовою угодою, підписаною обома сторонами, і вимагають співфінансування одержувачем гранту. Очі подати заявку на грант повинні стежити за конкурсами заявок.

⁴ http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/dci/non_state_actors_en.htm

⁵ http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/eidhr_en.htm

Україна дуже активно застосовує обидві програми. 2014 року Представництво ЄС в Україні оголосило конкурс проектів у сфері громадянського суспільства в рамках Програми «Недержавні структури і місцеві органи влади» (НСМОВ).

Загальна мета конкурсу – сприяти розвитку інклюзивного суспільства в Україні та суспільства, до якого дослухається влада. Цього планується досягти, зокрема, за допомогою зміцнення спроможностей громадянського суспільства сприяти національним реформам і демократичним змінам – особливо тим, що стосуються підвищення підзвітності державного сектора.

Завдання конкурсу:

- зміцнення спроможностей організацій громадянського суспільства сприяти реформам і підвищенню підзвітності державного сектора;
- сприяння рівній і прозорій участі та партнерству між представниками громадянського суспільства і владою (національною і регіональною);
- підтримка демократичних змін. Цього планується досягти, зокрема, за допомогою: нових громадянських ініціатив; ініціатив у сфері медіа та сприяння доступу до інформації; зміцнення спроможностей організацій громадянського суспільства представляти свої цільові групи та використовувати механізми зворотного зв'язку; культури як інструменту розвитку демократичних цінностей і мобілізації громади; молодіжних ініціатив.

2013 року Програму «Недержавні структури та місцеві органи влади 2011–2013» було спрямовано на підвищення потенціалу організацій громадянського суспільства й органів місцевої влади. Першу секцію присвячено посиленню спроможності суспільства у проведенні реформ і збільшенню підзвітності української влади щодо бюджетних питань. Друга секція передбачала залучення громадських об'єднань до політичного діалогу та реалізації стратегій у таких напрямках, як: охорона навколишнього середовища, екологія, боротьба з корупцією, регіональний розвиток, земельна реформа та ін.

6. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО АКТИВІЗАЦІЇ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ⁶

Ефективне партнерство між ЄС, урядом України та НУО в процесі визначення пріоритетів бюджетної підтримки

Угоди бюджетної підтримки мусять включати залучення громадянського суспільства як необхідну вимогу для отримання фінансування. В умовах виникнення неочікуваного та суттєвого погіршення політичної ситуації доцільно передбачити можливість передачі частини фінансування за програмами бюджетної підтримки неурядовим організаціям.

Крім того, необхідно розробити спеціальний інструментарій (системний тристоронній діалог на різних стадіях циклу надання бюджетної підтримки), який гарантує ефективне залучення неурядових організацій до процесів програмування та моніторингу використання бюджетної підтримки. Дуже важливо, щоб неурядові організації мали достатній обсяг інформації про умови бюджетної підтримки перед консультаціями з Представництвом ЄС та урядом. Наразі поширеною практикою є запрошення НУО напередодні зустрічей без розсилки детальних матеріалів щодо тематики обговорень. Призначення координатора таких зустрічей від неурядових організацій дасть змогу підвищити ефективність співпраці.

Для виконання своєї ролі у суспільному діалозі неурядовим організаціям треба розуміти бюджетний процес, а також структуру органів, відповідальних за різні стадії бюджетного процесу. В Україні моніторинг бюджетного процесу ускладнюється тим, що бюджетні кошти включають досить велику частину міжнародної технічної допомоги, а формування бюджету залежить від коштів міжнародних донорів.

⁶ Improving the EU's support for the civil society in its Neighbourhood: rethinking procedures, ensuring that practices evolve. – Directorate-General for external policies of the Union. – 2012.

У зв'язку із цим Представництву ЄС доцільно розробити аналітичні матеріали щодо умов надання та використання коштів міжнародної технічної допомоги. Це дасть змогу НУО кваліфіковано та аргументовано проводити діалог з урядом щодо виконання умов. НУО зможуть моніторити доцільність та ефективність бюджетних пріоритетів, включаючи оцінку результатів порівняно з пріоритетами. Крім того, важливо розуміти завдання донорів, щоб інформувати громадськість щодо чинників у разі припинення фінансування.

Залучення громадянського суспільства до політичного діалогу з питань підписання Угоди про Асоціацію Україна – ЄС

Уряд і Представництво ЄС мусять проводити систематичні консультації з громадянським суспільством на всіх стадіях підписання Угоди про Асоціацію. Координацію таких консультацій може здійснювати, наприклад, Форум громадянських організацій країн Східного партнерства.

Систематичне і наполегливе просування Європейською Комісією та Представництвом ЄС участі неурядових організацій у політичному діалозі

Підтримка участі неурядових організацій у дебатах і створення офіційних майданчиків для діалогу та розбудови спроможностей⁷. Доцільно створити платформу НУО, присвячену питанням міжнародного фінансування та моніторингу його використання.

Створення консультаційної групи для громадськості на базі Представництва ЄС України або уряду з питань бюджетної підтримки

Інституціоналізація участі неурядових організацій у підготовці та моніторингу програм бюджетної підтримки дасть змогу зробити процес прийняття рішень щодо її надання та формулювання критеріїв більш прозорим і доступним для громадян. Ми вважаємо доцільним створення такої групи при Представництві ЄС для оперативного інформування НУО про останні рішення або при Міністерстві економічного розвитку та таоргівлі України, яке є офіційним координатором бюджетної підтримки в Україні.

⁷ Lucy Hayes and Albert van Zyl. Linking budget analysis with aid advocacy: how civil society groups can monitor donor budget support. A joint Eurodad and International Budget Project briefing. EURODAD. The International Budget Project. 2007.

РЕКОМЕНДОВАНІ ПОСИЛАННЯ ЗА ТЕМОЮ

1. Директиви до програм бюджетної підтримки. Європейська Комісія. Вересень 2012. Англійська версія директив: http://ec.europa.eu/europeaid/how/delivering-aid/budget-support/index_en.htm.
2. Звіт Budget Support Financial Implementation, Risk Assessment and Selected Macroeconomic and Fiscal Country Results. (Pilot Report). – The European Commission DEVCO report. 2013.
3. Звіт Eastern Partnership. Supporting Reforms, Promoting Change. European Commission Directorate-General Development and Cooperation – EuropeAid: ec.europa.eu/europeaid/index_en.htm.
4. Звіти Представництва ЄС в Україні.
5. Практичне регулювання для зовнішніх дій (PRAG), http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/practical_guide/index_en.htm.
6. «Україна: громадянське суспільство в контексті європейської інтеграції». Відп. ред. Л.Ф. Компанцева, Г.А. Петровська. – Луганськ, Знання, 2004. – 350 с. – С. 18–65.
7. Eastern Partnership Civil Society Forum. 2011. A Strategic Roadmap for Civil Society in the Eastern Partnership, 2011, <http://www.eap-csf.eu/en/news-events/articles-analytics/a-strategic-roadmap-for-civilsociety-in-the-eastern-partnership/>.
8. European Court of Auditors. 2009. “The Commission’s Management of ‘Non-State Actors’ Involvement in EC Development Cooperation”, Special Report No.4, <http://eca.europa.eu/portal/pls/portal/docs/1/8038812.PDF>

9. European Parliament. 2009. Report on the review of the European Neighbourhood and Partnership Instrument, (2008/2236(INI)), <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=//EP//TEXT+REPORT+A6-2009-0037+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN>.
10. Howell Jude, Ishkanian Armine, Obadare Ebenezer, Seckinelgin Hakan, Glasius Marlies, 2008. “The Backlash against Civil Society in the Wake of the Long War on Terror”, *Development in Practice*, Vol. 18, No.1, 82–93.
11. Kaca Elżbieta, Kucharczyk Jacek, Łada Agnieszka. 2011. Eastern Partnership Civil Society Forum & how to improve it, Warsaw: Institute for Public Affairs, June.
12. Naím Moisés. 2007. “What is a GoNGO?”, *Foreign Policy* No.160, May-June.
13. Non paper on strengthening the civil society dimension of the ENP, 2007, http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/non-paper_civil-society-dimension_en.pdf.
14. Medium term programme for a renewed ENP, http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/progress2011/medium_term_prog_2011_13_en.pdf.
15. Tessier-Stall S., Gumenyuk V. Missing Out: Civil Society and ENPI, International Centre for Policy Studies, http://pasos.org/wp-content/archive/ENPI_2_ExSum_ENG.pdf

Додаток 1. Показники результативності, що враховуються під час прийняття рішення щодо надання варіативного траншу

Обумовленість	Показники результативності	Джерело перевірки	Вагове значення, %
<p>1. Досягнення суттєвого прогресу у боротьбі з корупцією через створення та забезпечення ефективного функціонування, відповідно до міжнародних норм, спеціалізованого агентства з антикорупційних розслідувань; увідповіднення норм національного законодавства у сфері кримінальних корупційних правопорушень до міжнародних норм; впровадження положень щодо незаконного збагачення та контроль за дотриманням цих положень. У цьому контексті особлива увага повинна бути зосереджена на реформуванні системи судочинства</p>	<p>1.1. Створення оперативного спеціалізованого агентства з виявлення та досудового розслідування кримінальних корупційних правопорушень. Це агентство повинно відповідати міжнародним нормам незалежності та ефективності (автономність від органів виконавчої влади та інших державних установ, обрання голови та основного кадрового складу агентства у прозорий спосіб і на конкурсних засадах, достатні кадрові та фінансові ресурси), має передбачати участь представників громадянського суспільства у здійсненні моніторингу його діяльності та повинно займатися серйозними корупційними злочинами (правопорушеннями, вчиненими особами, які займають державні посади чи іншими високопосадовими особами, суддями, прокурорами, чи правопорушеннями, які становлять суттєву загрозу для інтересів громадськості через великий розмір хабарів чи завдання шкоди у великих обсягах).</p> <p>1.2. Завершення увідповіднення Кримінального кодексу України до міжнародних стандартів (зокрема до рекомендацій ГРЕКО та ОЕСР), у тому числі що стосується відповідальності юридичних осіб</p> <p>1.3. Увідповіднення положень Кримінального кодексу України щодо злочинів, пов'язаних з незаконним збагаченням (суттєве збільшення активів державного службовця, яке не може бути пояснено його законними джерелами доходу) до положень Конвенції ООН проти корупції. Можливість ознайомитися зі статистичними даними щодо кількості справ про незаконне збагачення, розслідуваних прокурорами та переданих до суду до кінця червня 2015 року</p> <p>1.4. Прийняття Верховною Радою України та набрання чинності Закону України, який дозволить почати процес реформування Генеральної прокуратури</p> <p>1.5. Прийняття Верховною Радою України та набрання чинності змін до Конституції України, які забезпечують незалежність судів</p> <p>1.6. Прийняття Верховною Радою України та набрання чинності закону (чи законів) України, що визначатимуть статус Вищої Ради юстиції, загальні засади судочинства та статус суддів</p>	<p>Відповідні законодавчі акти</p> <p>Звіти ГРЕКО, ООН та ОЕСР</p> <p>Звіти організацій громадянського суспільства</p> <p>Звіти про перебіг виконання плану щодо лібералізації візового режиму</p> <p>Підготовлені урядом звіти, що включають статистичні дані щодо справ</p> <p>Повідомлення у засобах масової інформації</p>	<p>12,5</p>

Обумовленість	Показники результативності	Джерело перевірки	Вагове значення, %
<p>2. Підвищення рівня доброчесності та відповідальності в державному секторі через вдосконалення та ефективне застосування процедур декларування та перевірки доходів, активів і витрат, процедур запобігання конфлікту інтересів різних категорій державних службовців</p>	<p>2.1. Впровадження ефективної системи перевірки декларацій про активи, доходи та витрати державних службовців; застосування оперативних санкцій стримувальної дії за зазначення у деклараціях неправдивої інформації; суттєве зменшення граничного розміру задекларованих витрат; створення окремого веб-порталу для подачі декларацій в електронній формі та їхньої публікації з відкритим доступом до цього порталу; вдосконалення інших положень щодо розкриття інформації про активи за співпраці з громадянським суспільством і міжнародними зацікавленими сторонами</p> <p>2.2. Реформування системи запобігання та врегулювання конфліктів інтересів державних службовців, осіб, які обіймають державні пости, суддів, прокурорів та інших посадовців. Вдосконалення положень щодо декларування інтересів посадовими особами (належність посадовій особі чи афілійованим з нею особам акцій компанії, членство в органах управління чи нагляду громадянських організацій тощо)</p>	<p>Відповідні законодавчі акти</p> <p>Звіти ГРЕКО, ООН та ОЕСР</p> <p>Звіти організацій громадянського суспільства</p> <p>Звіти про перебіг виконання плану щодо лібералізації візового режиму</p> <p>Підготовлені урядом звіти із статистикою щодо проведених перевірок</p> <p>Повідомлення у засобах масової інформації</p>	<p>12,5</p>

Обумовленість	Показники результативності	Джерело перевірки	Вагове значення, %
<p>3. Підвищення рівня прозорості та конкурентоспроможності у сфері державних закупівель через суттєве скорочення переліку винятків у сфері державних закупівель, підвищення конкурентоспроможності закупівель і розширення доступу до інформації, пов'язаної з державними закупівлями, зокрема які здійснюють державні підприємства</p>	<p>3.1. Суттєве скорочення переліку винятків, передбачених Законом України про державні закупівлі, у відповідності до положень Закону до категорій винятків, передбачених Директивами ЄС у сфері державних закупівель</p> <p>3.2. Зменшення обсягів закупівель, які здійснюються без проведення конкурсних торгів (за договірною процедурою) до 10% загального обсягу державних закупівель у першій половині 2015 року</p> <p>3.3. Публікування інформації щодо закупівель, які здійснюються без проведення конкурсних торгів і закупівель, які здійснюють державні підприємства, щодо планів річних закупівель і звітів щодо виконання договорів на веб-сторінках закупівельних організацій, інформації про субпідрядників і зміни до суттєвих умов договорів, контрактів на закупівлю, інформації щодо розгляду скарг контролюючим органом</p>	<p>Законодавство у сфері державних закупівель та інші відповідні законодавчі акти, звіти, підготовлені рядом, у тому числі офіційні статистичні дані, звіти організацій громадянського суспільства, експертні звіти (СІГМА та ін.)</p>	<p>12,5</p>
<p>4. Суттєве поліпшення доступу до інформації, що становить інтерес для громадськості, через у відповідності до положень Закону «Про доступ до публічної інформації» інших законодавчих актів, створення інституційної основи для незалежного нагляду за виконанням Закону «Про доступ до публічної інформації», а також забезпечення доступу до державних реєстрів</p>	<p>4.1. Впровадження у повному обсязі Закону «Про доступ до публічної інформації» через узгодження з ним інших наявних нормативно-правових актів, які йому суперечать, включаючи консультації з громадянським суспільством</p> <p>4.2. Створення дієвої інституційної основи для незалежного нагляду за виконанням Закону «Про доступ до публічної інформації» із залученням громадських організацій і відповідних зацікавлених сторін, а також враховуючи найкращий європейський досвід</p> <p>4.3. Доступ (у тому числі через інтернет) до Єдиного державного реєстру юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців (у тому числі до інформації стосовно їхніх справжніх власників), Державного реєстру прав на нерухоме майно (у тому числі інформації стосовно осіб, яким належать ці права), а також до земельних кадастрів</p>	<p>Відповідні законодавчі акти, звіти, підготовлені урядом, звіти організацій громадянського суспільства, експертні звіти</p>	<p>12,5</p>

Обумовленість	Показники результативності	Джерело перевірки	Вагове значення, %
<p>5. Підвищення рівня прозорості та підзвітності у сфері управління державними фінансами (УДФ) через щоквартальне оприлюднення на сайті Міністерства фінансів звіту та прес-релізу про результати виконання Плану заходів щодо впровадження Стратегії розвитку системи управління державними фінансами, а також проведення регулярних консультацій з громадськістю та міжнародними організаціями й установами</p>	<p>5.1. Оприлюднення квартальних звітів про результати виконання Плану заходів щодо впровадження Стратегії розвитку системи управління державними фінансами з висвітленням результатів, досягнених у попередньому кварталі та завдань на наступний квартал</p> <p>5.2. Щоквартальне оприлюднення аналітичної записки для громадськості та ЗМІ, в якій пояснено досягнені до цього часу результати, а також завдання Стратегії розвитку системи управління державними фінансами та Плану заходів, які планується досягти у коротко- та середньостроковій перспективі з погляду подальшого підвищення якості, прозорості та підзвітності у сфері управління державними фінансами</p> <p>5.3. Оприлюднення прес-релізів, які пояснюють результати консультацій з громадськістю та міжнародними організаціями й установами щодо результатів виконання Плану заходів щодо впровадження Стратегії розвитку системи УДФ</p>	<p>Звіти, підготовлені урядом, веб-сторінки центральних органів виконавчої влади</p> <p>Експертні звіти (СІГМА та ін.)</p> <p>Повідомлення у засобах масової інформації</p>	<p>5</p>

Обумовленість	Показники результативності	Джерело перевірки	Вагове значення, %
<p>6. Затвердження та ефективне проведення комплексної реформи державної служби та служби в органах місцевого самоврядування на основі європейських принципів державного управління, таких як розмежування посад державної служби та політичних посад, розмежування державної сфери та приватної сфери, прийняття на службу та просування по службі через урахування особистих якостей і досягнень кандидатів, забезпечення стабільності працевлаштування та гарантій проти свавільного звільнення з посади</p> <p>Удосконалення адміністративно-правової бази та системи надання адміністративних послуг у рамках заходів, спрямованих на підвищення ефективності державного управління</p>	<p>6.1. Затвердження та оприлюднення Стратегії та Плану заходів щодо реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, розроблених на основі європейських принципів державного управління. Обидва документи мають врахувати потреби у реформуванні системи оплати праці державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, а також потреби в забезпеченні загального керівництва у сфері державної служби через інституційне вдосконалення спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань державної служби на національному та його територіальних органів на місцевих рівнях</p> <p>6.2. Прийняття Верховною Радою України, набрання чинності та ефективне впровадження Закону «Про державну службу» (чи змін і доповнень до Закону), базуючись на європейських принципах державного управління. Увідповіднення законів «Про Кабінет Міністрів України», «Про центральні органи виконавчої влади» та «Про місцеві державні адміністрації», інших законів, що стосуються державної служби до положень Закону «Про державну службу». Розробка (чи внесення змін і доповнень) відповідних підзаконних актів</p> <p>6.3. Прийняття Верховною Радою України, набрання чинності та ефективне впровадження Закону «Про службу в органах місцевого самоврядування», розробленого на основі європейських принципів державного управління та найкращого європейського досвіду й відповідно до Закону «Про державну службу». Увідповіднення інших законів, що стосуються служби в органах місцевого самоврядування, до положень Закону «Про службу в органах місцевого самоврядування». Розробка відповідних підзаконних актів</p> <p>6.4. Прийняття Верховною Радою України, набрання чинності та ефективне впровадження Адміністративно-процесуального кодексу через підготовку та впровадження Плану заходів, спрямованих на перегляд і вдосконалення галузевих адміністративних процедур</p> <p>6.5. Ефективне впровадження Закону України «Про адміністративні послуги», у тому числі через створення нових центрів надання адміністративних послуг та ефективне функціонування діючих центрів</p>	<p>Відповідні урядові акти, у тому числі надійна база моніторингу</p> <p>Звіти, підготовлені урядом, у тому числі офіційні статистичні дані. Звіти СІГМА та ін.)</p>	20

Обумовленість	Показники результативності	Джерело перевірки	Вагове значення, %
7. Завершення конституційної реформи за допомогою інклюзивного та партисипативного процесу з активним залученням громадськості та відповідно до рекомендацій Венеціанської комісії	7.1. Проведення консультацій з організаціями громадянського суспільства в рамках структурованого та регулярного процесу 7.2. Урахування рекомендацій Венеціанської комісії 7.3. Набуття чинності змінами та доповненнями до Конституції 7.4. Проведення незалежного розслідування за підтримки Міжнародної консультативної ради, запропонованої Радою Європи, насильницьких дій, що сталися під час масових акцій протесту у листопаді 2013 – лютому 2014 року	Веб-сторінка Верховної Ради Звіти Ради Європи та Венеціанської комісії Звіти відповідних організацій громадянського суспільства, що беруть участь у цьому процесі	12,5
8. Завершення гармонізації виборчого законодавства та фінансування політичних партій (у тому числі державне фінансування) за допомогою інклюзивного та партисипативного процесу відповідно до рекомендацій ОБСЄ/БДІПЛ і Групи держав проти корупції (ГРЕКО)	8.1. Урахування рекомендацій БДІПЛ 8.2. Прийняття Верховною Радою України та набрання чинності відповідних законів, спрямованих на гармонізацію виборчого законодавства 8.3. Урахування рекомендацій ГРЕКО щодо прозорості партійного фінансування	Веб-сторінка Верховної Ради Звіти БДІПЛ Звіти відповідних організацій громадянського суспільства, що беруть участь у цьому процесі Звіти ГРЕКО	12,5

Підписано до друку 27.06.2014 р. Формат 60×84 1/16.

Наклад: 200. Зам. 1006.

Видавець та друкарня: ФОП Москаленко О.М.
alpha-print.at.ua

Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців:
Серія ДК №3304 видано Держкомтелерадіо України 28.10.2008 р.

ISBN 978-966-2214-41-0

9 789662 214410